

LIK BESON
artur
i rat dva sveta

PREMA ORIGINALNOJ IDEJI SELIN GARSIGE

Prevela sa francuskog
Gordana Breberina

Laguna

Naslov originala

Luc Besson

ARTHUR ET LA GUERRE DES DEUX MONDES

French original Title “ARTHUR ET LA GUERRE DES DEUX MONDES”

Copyright © 2005 EuropaCorp – Avalanche Productions – Apipoulai Prod

Copyright © 2005 INTERVISTA

All rights reserved

Published in the Serbian language by LAGUNA by arrangement with Literary Agency Agence de l'Est

Translation copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

ARTHUR I RAT DVA SVETA

PRVO POGLAVLJE

Sunce je započelo neometan uspon ka zenitu i jutarnja magla se raspršuje kao kada uzdasi čile. U tom kutku raja što okružuje Arturovu kuću priroda je i dalje tako lepa. Stabla su prava kao bandere, lišće je mesnato i sjajno, a cveće bleštavih boja. Ali dok je prizor savršen, zvuk je daleko od toga: u šumi vlada mrtva tišina, ne čuje se čak ni topot stonoginih nožica. Zanemeo je čak i čuveni slavuj, učitelj pevanja kraljevske porodice. Otkako je došao na svet, sunce nijednom nije izašlo a da mu on nije posvetio nekoliko tonova.

Ali mi znamo šta je uzrok te ledene tišine. M. Prokleti je u kraju i sve životinje, čak i one najsitnije, osećaju loše talase koje odašilje taj mračni stvor. Tišinu ipak narušava jedva čujan šum nalik na nespretne korake pod kojima pucketa tlo. Koja je životinja dovoljno luda da se mota naokolo u takvoj situaciji?

Ako nije ništa osetila, sigurno je slepa i gluva, a nos joj je zapušten zbog teškog nazeba. Ko može biti toliko glup da usput razmiče paprat, krckajući kao parket u nekoj ukletoj

kući? Naravno, to je neki čovek. A ljudska rasa nam je poslala svog najtipičnijeg predstavnika: homo glupanderusa, poznatijeg pod imenom Arman.

„Arture?!“, prošapuće otac razmičući dve paprati kao da igra žmurke. „Možeš da izadeš! Tata se ne ljuti!“

Tačno je da se Arman ne ljuti. On se, pre svega, sekira. Sin mu je nestao prethodne noći dok je mirno spavao na zadnjem sedištu kola. Kao u nekom mađioničarskom triku, Artura je zamenio njegov pas Alfred. Otada ga niko nije video. Nisu ga videli ni njegov deka Arčibald ni baka Margareta. A što se tiče njegove majke, naočare su joj toliko izgrebane zbog putešestvija kroz močvaru da bi Artura pobrkala sa psom čak i da joj prođe ispred nosa.

„Pobedio si, Arture, sad možeš da izadeš! Tata počinje da gubi strpljenje!“, uzvikne otac malo glasnije.

Ne zna se da li zbog umora ili zabrinutosti, tek Armanu ponestaje strpljenja. To ne menja bogzna šta, pošto je šuma i dalje nema.

„Ako odmah izadeš, dobićeš punu kutiju penastih bombona!“, kaže maznim glasom kako bi ponuda zvučala primamljivije. „I moći ćeš da ih jedeš dok te ne zaboli stomak!“

Predlog deluje zabavno, ali nikome u šumi nije do zabave. Proždrljivost je, međutim, univerzalna slabost i izgleda da je jedna životinja ipak reagovala, pošto su se dve velike paprati malo pomerile. Nada se ponovo rađa u očima dobrog tatice i lice mu se razvlači u osmeh.

„Oho! Krče ti creva, a? Ko bi to da poklopa kutiju penastih bombona?“, pita on Artura, kao da je zaboravio da njegov sin nema više tri godine.

Zov creva je očigledno snažan, pošto se trava još više zaniše i čini se da njegov sinčić ide ka njemu. Zabrinjavajuć

je jedino snažan topot koraka koji se približavaju, teških kô kamen.

Otac se začudi. Ima utisak da čitavu večnost nije video sina i on je, dakle, mogao da poraste, ali sigurno ne toliko da dogura do cipela broj pedeset dva. Otac se još malo više zabrine. Samo da se ništa nije desilo njegovom slatkom čedu. On nastavi da ga zove mednim glasom, kao da će tako razbiti maler.

„Za koga su penaste bombone?!“

Iščekivanje ne traje dugo, pošto se dve paprati najednom razmaknu i pojavi se čudovište od dva metra i četrdeset centimetara. Maltazar glavom i bradom.

„Za mene!“, zapevuši gospodar tame, dokazavši tako da je i odvratn i proždrljiv.

Arman je nesvesno napunio pluća vazduhom i sprema se da obori rekord u ispuštanju najneljudskijeg krika, ali mu je strah blokirao glasne žice i on uzalud duva: iz njegovih poluotvorenih usta ne izlazi nikakav zvuk. Pokuša ponovo, ali mu je dah toliko kratak da ne bi mogao da ugasi ni tri svećice na rođendanskoj torti.

Maltazar zakorači ka Armanu i odmeri ga odozdo naviše. Otac toliko drhti da okolno lišće počinje da šušti, gotovo milozvučno. Dodajte tome njegove zube, koji cvokoću, i vrisak, koji ne uspeva da ispusti i koji se pretvorio u hropac, i dobićete nešto slično sambi.

Pošto je oduvek imao oštro uho, Maltazar to doživi kao početak žurke pa se zaklati. Naravno, kad se govori o Maltazarovom uhu, to je samo metaforično, pošto taj polutruli stvor odavno više nema uši. To mu ne smeta previše, jer on ionako nikada nikoga ne sluša.

„Dakle?... Gde su te penaste bombone?“, nestrpljiv je vladar.

Arman prikupi svu snagu i na kraju izusti:

„Do... do... ne... ne!“, kaže, kao da se radi o nekoj pevačici.

„Dodo Nene? Ko je sad pa ta?!“, začudi se Prokleti, koji gori od nestrpljenja.

„Al'... al'... a...“, promuca Arman, skamenjen od straha.

„Sad još i Alah! Kod njega su, dakle, te čuvene penaste bombone?!“, upita Maltazar.

Arman žustro odmahne glavom, tako da mu zubi još jače zacvokoću.

„Ne! Ne! Pe... Pe... bom... do... do... doneću! Al'... al'... a... moram da odem do kuće!“, promrmlja najzad, upetljavši ruke.

Izgleda da je Maltazar shvatio.

„Ma dobro, idi. I požuri! Strpljenje je jedino što sam ograničio!“

On jednim pokretom ruke otpusti sirotog čoveka, koji se od straha pretvorio u roba. Arman klimne glavom. Zanimljivo je da njegovi zubi ne proizvode isti zvuk kad klima i kad odmahuje glavom.

Kako bilo da bilo, Arman strugne kao zec koji juri ka jazbini. Posle nekoliko sekundi Maltazar ne može da odoli, mora da se naceri. Čovekom se manipuliše lakše nego što je mislio. Čak mu je i pokoravanje seida oduzelo malo više vremena. A ovde treba samo da pokaže svoju ružnu njušku pa da mu se čovek potčini. Ne mora čak ni da ispusti neki od onih užasnih krikova, kojima je ovladao, ili da zapreti svojim kukastim noktima, kao što bi to učinio neki orao. Dovoljno je samo njegovo prisustvo pa da čovek omlitavi i pretvori se u krotko jagnje.

Na ovu pomisao Maltazar dozvoli da se na njegovom gadnom licu pojavi osmeh. Treba ga, doduše, dobro poznavati kako bi se shvatilo da se radi o osmehu. Suočen sa takvom grimasom, neko ko je neupućen već bi pozvao hitnu pomoć.

Maltazar se osvrće oko sebe i posmatra taj deo puste i tihe šume. Ona zapravo i nije toliko pusta, pošto su svuda, u svakom kutku, skrivene na stotine očiju i životinje sa strepnjom u želucu posmatraju taj užas koji je stigao iz jednog drugog sveta. Maltazar ih više oseća nego što ih vidi, ali jedan gospodar ionako zna da ga neprestano posmatraju. U tome i jeste njegova uloga. Da bude meta, središte pažnje, kao svetionik u noći koji usmerava sirote izgubljene mornare.

Vladar se još šire nasmeši tom skupu koji naslućuje. Svi sa zebnjom čekaju njegov naredni pokret, kao da će im njegov prvi potez otkriti šta smeru.

Slično bi se ponašali i da je vanzemaljac. Dolazi li u miru, da подели sa nama naše radosti i nesreće, ili je stigao kao osvajač, spreman da opljačka sva naša bogatstva? Svi, dakle, iščekuju taj pokret koga nema, tu objavu rata ili mira koja će im neminovno poremetiti život.

Ali ništa se ne dešava. Maltazar samo posmatra i smeška se, kao da uživa u zatišju pred buru. Treba reći da je za jednog pokvarenjaka poput Maltazara iščekivanje najtananiji vid mučenja. Desetinama glodara cvokoću zubi, stotinama ptica zveckaju kljunovi, a stonogama klecaju kolena.

Maltazar iznenada duboko udahne i svi zadrže dah. Posle nekoliko sekundi nepodnošljivog iščekivanja, vladar kaže:

„Bu!“

Taj zvuk je tih i upravo je zato gotovo smešan, ali cela šuma poskoči. Svi se rastrče na sve strane, u opštem metežu. Ptice padaju u nesvest, stonoge se penju na drveće, vevice

i zečevi se sudaraju na ulazu u jazbinu. Ukratko, zavlada panika. Maltazar ne bi postigao bolji efekat ni da je opalio iz topa. On prsne u isprekidan smeh. U grohotan smeh, koji još jednom preplavi šumu, zapljusne obližnje brežuljke i natera sve da zadrhte, kao kad dune ledeni vetar.

Taj grohotan smeh, milozvučan poput dobovanja odrona, probudio je Arčibalda. Čuveni deka je zadremao u svom naslonjaču nasred dnevne sobe. Treba reći da prethodne noći nije spavao. Kako je mogao da zaspi kad zna da mu je unuk zauvek nestao u bašti?

Arčibald je doneo iz potkrovlja sve knjige o Minimojima i počeo je da čita već u osam uveče, u potrazi za bilo kakvim tragom. Margareta mu je redovno donosila kafu sve do dva ujutru. Iscrpljena, sirota žena je otišla da se opruži u svojoj sobi. Arčibald je, međutim, nastavio da bdi i da, uzduž i popreko, iščitava sve svoje knjige u nadi da će u njima pronaći rešenje problema. Ispostavilo se, međutim, da je potraga uzaludna i oko pet ujutru i sâm je zadremao i nije čuo čak ni petlovo kukurikanje. Bio je toliko iscrpljen da je odmah utonuo u dubok san iz koga niko i ništa nije moglo da ga probudi. Osim, naravno, Maltazarovog surovog smeha koji bi, kao što svi znaju, probudio i mrtvace, mada bi se pre moglo reći da se Maltazar usavršio za otpremanje na večni počinak.

Arčibald poskoči, onako kako su to učinile sve veverice, i tri puta obiđe oko naslonjača pre nego što shvati da se nalazi nasred dnevne sobe. Malo dođe k sebi i začkilji kako bi lakše odredio odakle dolazi taj neljudski zvuk. Zanimljivo je, uostalom, primetiti da često čkiljimo kad osluškujemo.

Postoji neka prilično tajanstvena veza koja deluje u oba smeru, pošto smo skloni da čkiljimo i kad nas vuku za uši.

Kako bilo da bilo, Arčibald oslušne i zapita se koga to kolju tako rano ujutru. Ali pošto je dobro načulio uši, primeti da čak i prase prijatnije ciči kad ga kolju. Ovaj zvuk je ledeniji, užasniji, od njega se više uznemiri. I toliko je snažan da je jedna slika pala sa zida. To je porodična fotografija, koja se sada nalazi na podu, zatrpama krhotinama stakla. Deku pažljivo podigne staru fotografiju, požutelu od vremena. Na njoj su Artur i njegovi baka i deka, raduju se životu, sreći. Uspomena iz bezbrižnog perioda kad su još bili zajedno, kad su uživali u suncu i sadašnjosti, kao da su svi oblaci zauvek napustili njihovu planetu. Ta fotografija je odisala tolikom srećom i životnom radošću da je unapred obeshrabrivala sve nevolje. Ali nesreća je strpljiva i pronašla je saveznika koji je često podržava na njenim kobnim pohodima: vreme. Eh da, vreme nagriza sreću i uvek je na strani nesreće. Vreme udaljava ljude, od njega fotografije žute i ostaje trag na licima.

Arčibald pusti da mu se jedna suzica polako skotrlja niz obraz. Kamo sreće da može da vrati to vreme koje mu promiče između prstiju i da može da se vrati u to lepo doba kad se sreća gomilala u svakom kutku kuće! Ali vreme je poput slike koja leprša na vetru i koju ne možemo da uhvatimo.

Arčibald duboko uzdahne i pažljivo spusti fotografiju na komodu. Smeh je prestao, ali sad se čuje jedan drugi, takođe čudan zvuk, koji dopire sa šljunka u dvorištu ispred kuće. Taj zvuk je zbilja neobičan, to je mešavina šumova. Nemoćuće je utvrditi da li se radi o psu koji dahće, automobilu sa ispumpanom gumom ili hladnjaku koji se prazni. Osim ako se ne radi o psu koji prazni hladnjak automobila sa ispumpanom gumom.

Arčibald odluči da proveriti šta se dešava i otvori ulazna vrata. Ugleda izobličenog Armana koji ide kroz baštu. Dahće kao pas, puši se kao hladnjak i hramlje kao automobil na tri točka. Arčibald je, dakle, donekle pogodio.

Arman nema snage ni da dođe do kuće, nego se strovali na prvu klupu na koju naiđe na verandi. Arčibald se odmah zabrine, a ima i zašto, s obzirom na stepen izobličenosti njegovog sirotog zeta. Izgledao bi bolje čak i da je igrao kriket protiv ekipe slonova.

„Šta vam se, pobogu, dogodilo, dobri moj Armane?!“, upita ga deka jedva se usudevši da mu spusti ruku na rame.

Siroti čovek klimne glavom, kao da se slaže sa Arčibaldovim odgovorom, iako je on samo postavio pitanje.

„Da... to je to!“, kaže Arman, još šokiran zbog onoga što je video.

„Da, to je... šta?“, upita razgovetno deka, onako kako bi pitao dete koje ne govori naš jezik.

„Đavo... video sam đavola!“, kaže otac, zgrčenog lica i iskolačenih očiju.

Arčibaldu nije potrebno nikakvo drugo objašnjenje. Zna ko jedini odgovara tom opisu: Maltazar.

Deka uzdahne pa i sâm sedne na klupu. Te dve loše vesti, koje je saznao istovremeno, mogle bi da ga dotuku. Prva je da je M. Prokleti stigao i da verovatno nije došao u šoping. Druga se tiče Artura i proističe iz prve. Ako je Maltazar iskoristio prebacivačev zrak, mali Artur je, dakle, zaglavljen u svetu Minimoja, sabijen u telo od dva milimetra, iz koga neće više moći da izađe.

Arčibald se naježi, ali ne zbog toplog letnjeg povetarca, već zbog jedne ledene misli, hladne kao noć, zbog misli koju ne može da otera, jednačine koju ne ume da reši: kako da pomogne Arturu?

DRUGO POGLAVLJE

Zanimljivo je da i Artur sedi na klupi, isto kao Arčibald. Ali dok je deka pored Armana, on je pored Beta-meša. Jedina je razlika u tome što je Arturova klupa velika samo nekoliko milimetara. Reč je, zapravo, o parčencetu palidrvceta. Minimojima je ta klupa dobro poznata. Ona je omiljeno sastajalište, pošto je na odličnom mestu. Nalazi se na velikom seoskom trgu, u produžetku linije što prolazi kroz sredinu avenije koja vodi do čuvene severne kapije, odakle počinju sva velika putovanja.

Artur i Betameš su potišteni, isto kao Arčibald i Arman. Kako i da ne budu! Maltazarov prelazak je, naravno, šokirao sve u selu i Betameš se još tresu zbog toga. Artur uzdahne svaki put kad se seti Selenije sa oštricom na grlu, zarobljene u Maltazarovim kandžama. Na sreću, ta strašna priča se lepo završila. Selenija se izvukla sa malom posekotinom, kralj sa prolaznim poniženjem, a narod sa velikim strahom.

Ali ta umirujuća sećanja uopšte ne rešavaju postojeće nevolje. Kako će Artur povratiti normalan stas i, pre svega, ko će